

Eerder

Raven

Zo ver beneden Emondsveld, halverwege naar het Waterwold, stonden bomen langs de oevers van de Wijnvloed. Het waren voornamelijk wilgen, met lommerrijke takken die schaduwen wierpen over het water. Het was bijna zomer en de zon klom naar het hoogste punt aan de hemel, maar hier in de schaduw koelde een briesje Egwenes zweet lekker af. Ze bond haar bruine wollen rokken boven haar knieën bij elkaar en waadde een stukje het water in om haar houten emmer te vullen. De jongens plonsden gewoon het water in zonder ermee te zitten of hun broek nat werd. Sommige meisjes en jongens gooiden elkaar tijdens het water halen lachend nat met hun houten drinklepels, maar Egwene genoot simpelweg van het gevoel van de stroming tegen haar blote benen en het rivierzand dat tussen haar tenen kroop terwijl ze er weer uit klom. Ze was hier niet om te spelen. Ze was nu negen en deed dit voor het eerst, maar zij zou de beste waterdrager ooit worden. Terug op de kant zette ze haar emmer neer om haar rokken los te maken en weer om haar enkels te laten vallen. En om de donkergroene doek waarmee ze haar haar naar achteren hield opnieuw vast te binden. Ze zou dat lange haar het liefst tot op haar schouders afknippen, of zelfs nog korter, zoals de jongens. Ze zou immers nog vele jaren geen lang haar nodig hebben. Waarom moest je iets blijven doen alleen maar omdat het altijd zo was gedaan? Maar ze kende haar moeder en wist dat haar haar lang zou blijven.

Ongeveer honderd passen verder stroomafwaarts stonden mannen kniediep in het water om de zwartneusschappen te wassen voordat ze werden geschoren. Ze waren heel zorgvuldig terwijl ze de blatende dieren de rivier in hielpen en er veilig weer uit. De Wijnvloed stroomde hier niet zo snel als in Emondsveld, maar traag was hij ook niet. Een schaap dat meegesleurd werd, zou kunnen verdrinken voordat het zich weer de oever op kon werken.

Een grote raaf vloog over de rivier en ging in de hoge takken van een withoutboom zitten, dicht bij de plek waar de mannen de schappen

wasten. Bijna meteen dook er een roodkuif op de raaf af, een rode flits die luidruchtig kwetterde. De roodkuif moest een nest in de buurt hebben. Maar in plaats van de kleinere vogel lik op stuk te geven, schuifelde de raaf gewoon een stukje opzij, tussen een paar kleinere takjes die hem een beetje afschermden.

De vogel tuurde naar de werkende mannen.

Raven wilden nog wel eens schapen lastigvallen, maar het was erg ongewoon dat deze de pogingen van de roodkuif om hem weg te jagen negeerde. Sterker, Egwene had de merkwaardige indruk dat de zwarte vogel naar de mannen keek, niet naar de schapen. Dat was dwaasheid, maar... Ze had mensen wel eens horen zeggen dat raven en kraaien de ogen van de Duistere waren. Bij die gedachte kreeg ze kippenvel op haar armen en zelfs op haar rug. Dat wás een dwaze gedachte. Wat zou de Duistere nou willen zien in Tweewater? Er gebeurde nooit iets in Tweewater.

‘Wat sta je daar, Egwene?’ vroeg Kenlie Ahan, die ineens naast haar stond. ‘Je kunt vandaag niet spelen met de andere kinderen, hoor.’

Hij was twee jaar ouder dan zij en liep met een heel rechte rug om groter te lijken dan hij was. Dit was zijn laatste jaar als waterdrager bij het scheren, en hij gedroeg zich alsof hem dat om de een of andere reden gezag verleende.

Ze keek hem strak aan, maar dat werkte niet zo goed als ze had gehoopt.

Zijn voorhoofd rimpelde in een frons. ‘Als je ziek bent, ga dan naar de Wijsheid. Zo niet... nou... ga verder met je werk.’ Met een korte knik, alsof hij een vraagstuk had opgelost, haastte hij zich weg. Hij hield heel overdreven zijn emmer met één hand vast, bij zijn zij vandaan. *Dat houdt hij niet lang vol als hij eenmaal uit mijn blikveld is verdwenen*, dacht Egwene zuur. Ze zou moeten oefenen met die blik. Ze had hem bij oudere meisjes wel zien werken.

De steel van de drinklepel schoof langs de rand van haar emmer toen ze hem met beide handen optilde. Hij was zwaar, en zij was niet groot voor haar leeftijd, maar ze volgde Kenlie toch zo snel als ze kon. Niet vanwege wat hij had gezegd, natuurlijk. Ze had inderdád werk te doen, en ze had zich vast voorgenomen om de beste waterdrager ooit te worden. Ze trok een vastberaden gezicht. Het vergane afgefallen blad van vorig jaar knerpte onder haar voeten terwijl ze vanuit de schaduwen onder de oeverbomen het zonlicht in liep. Het was nog niet al te warm, maar een paar witte wolkjes hoog aan de hemel leken het stralende weer van vanochtend alleen maar te benadrukken.

Weduwe Aynals Wei; zo heette het hier al sinds mensenheugenis, al wist niemand naar welke weduwe Aynal hij was vernoemd. Het

weiland tussen de bomen werd het grootste deel van het jaar niet gebruikt, maar nu waren er op het langgerekte grasveld mensen en schapen te zien; een stuk meer schapen dan mensen.

Hier en daar staken grote stenen uit de grond, sommige bijna manshoog, maar die belemmerden de bedrijvigheden op de wei niet. Boeren uit de wijde omgeving kwamen hiervoor naar Emondsveld toe, en dorpingen verzamelden zich hier om hun familie te helpen. Iedereen in het dorp had wel familieleden op de boerderijen. Het schapenscheren zou nu overal in Tweewater plaatsvinden, van Devenrit tot Wachtheuvel. Maar niet in Tarenveer, natuurlijk.

Veel vrouwen hadden doeken losjes om hun schouders geslagen en bloemen in hun haar gestoken, en een paar oudere meisjes ook, hoewel zij hun haar niet in een lange vlecht droegen zoals de vrouwen. Een paar van hen hadden zelfs kleding met borduursel langs de hals aangetrokken, alsof het een feestdag was. De meeste mannen en jongens, daarentegen, droegen niet eens een jas, en sommige hadden zelfs de linten van hun hemd loshangen. Egwene begreep niet waarom dat mocht. De vrouwen kregen het bij hun werk net zo warm als de mannen.

In grote houten omheiningen aan het eind van de wei stonden de schapen die al geschoren waren, en in andere de dieren die nog gewassen moesten worden, allemaal onder het toezien van jongens van twaalf jaar en ouder. De herdershonden die rondom de omheiningen lagen, konden dit werk niet doen. Groepen oudere jongens dreven de schapen met houten staven naar de rivier om te worden gewassen. Ze moesten voorkomen dat de dieren gingen liggen en weer vuil werden voordat ze waren opgedroogd, en ze daarna naar de mannen aan deze kant van de wei drijven om te worden geschoren. Daarna dreven de jongens ze terug naar de omheiningen terwijl de mannen de smeerwol naar de schraagtafels brachten, waar vrouwen de wol sorteerden en het vlies opvouwd en bundelden. Ze hielden een zorgvuldige telling bij, zodat de wol van de ene boer niet vermengd raakte met die van een andere.

Langs de bomen links van Egwene begonnen andere vrouwen eten voor het middagmaal uit te stallen op lange schraagtafels.

Als ze goed haar best deed met het water dragen, misschien lieten ze haar dan volgend jaar al helpen met het eten of de wol, in plaats van pas over twee jaar. Als ze het beter deed dan wie ook, zou niemand haar meer een klein kind kunnen noemen.

Ze begon zich door de drukte te begeven, soms met de emmer in beide handen, soms afwisselend tussen de ene en de andere hand, en stopte overal waar iemand om een lepel water vroeg.

Al snel begon ze weer te transpireren, ontstonden er donkere zweetvlekken op haar wollen kleding. Misschien waren die jongens met hun loshangende hemden toch niet zo dom. Ze negeerde de jongere kinderen, die rondrenden met hoepels, met ballen gooiden en wegblijvertjes speelden. Er waren maar vijf gelegenheden in het jaar waarvoor zo veel mensen bij elkaar kwamen: met Beltje, dat al geweest was, bij het scheren, wanneer de kooplieden de wol kwamen kopen, wat nog zeker een maand zou duren, wanneer de kooplieden kwamen voor de gedroogde tabak, na Zonnedag, en als laatste tijdens Kierewiet in de herfst. Er waren natuurlijk nog andere feestdagen, maar niet waarbij iederéén samenkwam. Haar ogen bleven bewegen, de menigte afspeuren. Ze kon te midden van deze drukte zomaar op een van haar zussen stuiten.

Egwene vermeed hen alle vier altijd zo veel mogelijk.

Berowyn, de oudste, was de ergste. Haar echtgenoot was afgelopen herfst aan de bottenkrakerskoorts overleden en ze was in de lente weer thuis komen wonen. Natuurlijk was Berowyn beklagenswaardig, maar ze was zo overdreven zorgzaam. Ze wilde Egwene aankleden en haar haar borstelen. Soms huilde ze en zei ze tegen Egwene hoe gelukkig ze was dat de koorts niet ook haar kleine zúsjie had opgeëist. Maar het zou gemakkelijker zijn om medelijden met Berowyn te hebben als Egwene kon stoppen met denken dat Berowyn haar soms – of eigenlijk altijd – zag als het kindje dat ze samen met haar echtgenoot had verloren.

Dus ze wilde Berowyn alleen maar ontlopen. En de andere drie. Dat was alles.

In de buurt van de schapenomheiningen bleef ze even staan om het zweet van haar voorhoofd te vegen. Haar emmer was nu lichter en ze kon hem gemakkelijk met één hand dragen. Ze keek behoedzaam naar de dichtsbijzijnde hond. Hij stond voor een van de omheiningen, een groot beest met een dichte, krullende, grijze vacht en schrandere ogen die leken te weten dat ze geen gevaar opleverde voor de schapen. Maar toch, hij was heel groot, kwam bijna tot aan het middel van een volwassen man. De honden hielpen de kuddes op de weidegronden te beschermen tegen wolven, beren en grote bergkatten. Egwene schuifde weg bij de hond. Drie jongens liepen langs haar heen en dreven enkele tientallen schapen naar de rivier. Ze waren allemaal vijf of zes jaar ouder dan zij en keurden haar amper een blik waardig; ze waren volledig op de dieren gericht. Schapen drijven was niet moeilijk – zij zou het ook kunnen, dat wist ze zeker – maar ze moesten er ook voor zorgen dat de schapen niet de kans kregen om te grazen. Een schaap dat vlak voordat het werd geschoren, kon hijgeritis krijgen

en doodgaan. En snelle blik om haar heen vertelde haar dat geen van de jongens die ze zag iemand was met wie ze wilde praten. Niet dat ze op zoek was naar een jongen in het bijzonder om mee te praten, natuurlijk. Ze keek alleen maar. En trouwens, ze zou haar emmer zo meteen weer moeten bijvullen. Het was tijd om terug te keren naar de Wijnvloed.

Deze keer besloot ze er langs de etenstafels heen te lopen.

De geuren van al die lekkernijen, van de geroosterde gans tot de honingkoeken, waren verlokkelijk, heerlijk als op een feestdag. Maar vooral de kruidige lucht van de honingkoeken vulde haar neus. Alle vrouwen die eten hadden gemaakt, hadden hun beste beentje voor-gezet voor het schaapscheren. Terwijl ze langs de tafels liep, bood ze water aan aan de vrouwen die het eten uitstalden, maar ze glimlachten allemaal en schudden hun hoofd. Maar ze ging toch door, en niet alleen vanwege de geuren. Er stond theewater op vuurtjes achter de tafels, maar mogelijk wilde een van hen liever koel water uit de rivier. Of eigenlijk nu niet meer zo koel, maar ja...

Verderop hing Kenlie rond bij een van de tafels. Hij leek nu niet langer te proberen om zo groot mogelijk te lijken. Eigenlijk leek hij zich eerder kleiner te maken. Hij had nog steeds zijn emmer in één hand, maar aan het bungelen daarvan was te zien dat hij leeg was, dus Kenlie kon hier niet zijn om water uit te delen. Egwene keek fronsend naar hem. Stiekem, zo zag hij eruit. Wat was hij toch...

Ineens schoot zijn hand naar voren en griste hij een honingkoek van tafel.

Egwenes mond viel open van verontwaardiging. En hij had het lef om tegen haar te preken over kinderen? Hij was net zo erg als Ewin Fingar!

Maar voordat Kenlie een stap kon verzetten, dook vrouw Ayellin als een jagende valk op hem neer. Ze greep met één hand zijn oor en met de andere de honingkoek. Het waren haar honingkoeken. Corin Ayellin, een slanke vrouw met een dikke grijze vlecht tot onder haar heupen, maakte de beste baksels in Emondsveld. *Op moeder na*, voegde Egwene er in gedachten trouw aan toe. Maar zelfs haar moeder zei dat vrouw Ayellin beter was. Met zoetigheden, in elk geval. Vrouw Ayellin deelde gul knapperige koeken en stukken taart uit, zolang het maar niet bijna etenstijd was of je moeder haar had gevraagd het niet te doen, maar ze kon streng zijn voor jongens die iets probeerden te gappen. Of ieder ander.

Ze noemde het diefstal, en vrouw Ayellin duldde geen diefstal.

Ze had Kenlie nog steeds bij zijn oor vast, zwaaide met een vinger naar hem en berispte hem op gedempte toon. Kenlies gezicht was verwron-

gen alsof hij op het punt stond te gaan huilen, en hij kromp zo ver ineen dat hij kleiner leek dan Egwene. Ze knikte tevreden. Het zou wel een poosje duren voor hij weer zou proberen iemand bevelen te geven. Ze liep wat verder weg bij de tafels, zodat niemand háár ervan zou verdenken dat ze lekkers wilde gappen. Die gedachte was niet eens bij haar opgekomen. Heus niet.

Ze boog zich naar voren, turend tussen de druk heen en weer lopende mensen door. Ja. Daar was Perijn Aybara, een stevige jongen, lang voor zijn leeftijd. Hij was een vriend van Rhand. Ze haastte zich door de drukte heen zonder op te letten of iemand misschien water wilde en kwam pas tot stilstand op een paar passen afstand van Perijn.

Hij was hier met zijn ouders. Zijn moeder had de kleine Peetram op haar heup, en Perijns zusje Deselle hield zich met één hand aan haar moeders rokken vast, al keek ze belangstellend naar alle mensen en zelfs de schapen die langs werden gedreven. Adora, zijn andere zusje, keek met over elkaar geslagen armen nukkig om zich heen, al probeerde ze dat te verbergen voor haar moeder.

Adora zou pas volgend jaar water hoeven dragen en wilde waarschijnlijk liever met haar vriendinnetjes spelen. De laatste in hun groepje was meester Lohan. Hij was de langste man in Emondsveld, met armen als boomstammen. Zijn witte hemd zat over zijn borst gespannen, en bij hem vergeleken zag meester Aybara er tenger uit in plaats van alleen maar slank. Hij was in gesprek met vrouw Aybara en meester Aybara. Dat verwonderde Egwene. Meester Lohan was de smid van Emondsveld, maar meester Aybara noch vrouw Aybara zou het hele gezin meenemen om het over smidswerk te hebben. Hij zat ook in de dorpsraad, maar daarvoor gold hetzelfde.

Bovendien zou vrouw Aybara net zomin over raadszaken beginnen als dat meester Aybara over zaken van de vrouwenkring zou beginnen. Egwene was dan misschien pas negen, maar zo veel wist ze wel. Waar ze het ook over hadden, ze waren bijna klaar, en dat was mooi. Het kon haar niet schélen waar het gesprek over ging.

‘Hij is een goeie knul, Josline,’ zei meester Lohan. ‘Een goeie knul, Con. Hij zal het uitstekend doen.’

Vrouw Aybara glimlachte liefdevol. Josline Aybara was een mooie vrouw, en bij haar glimlach verbleekte zelfs de zon. Perijns vader, Con, lachte zachtjes en woelde door Perijns krullen. Perijn werd heel rood en zei niets. Maar hij was dan ook verlegen en zei maar zelden heel veel.

‘Ik wil vliegen, Perijn,’ zei Deselle, en ze stak haar handen naar hem omhoog. ‘Laat me vliegen.’

Perijn nam nauwelijks de tijd om een beleefde buiging naar de volwas-

senen te maken voordat hij zich omdraaide om de handen van zijn zusje te pakken. Ze liepen een paar passen bij de anderen weg, en toen begon Perijn te draaien en te draaien, sneller en sneller, totdat Deselles voeten loskwamen van de grond. Rond en rond draaide hij haar, hoger en hoger in grote cirkels, terwijl zij lachte en kraaide van pret. Na een poosje zei vrouw Aybara: 'Zo is het wel genoeg, Perijn. Zet haar neer voordat ze moet overgeven.' Maar ze zei het vriendelijk, met een glimlach.

Toen Deselles voeten weer op de grond stonden, hield ze zich met beide handen nog aan die van Perijn vast, een beetje wankel en mogelijkterwijs op het randje van overgeven. Maar ze bleef lachen en vragen of hij haar nog eens liet vliegen. Hoofdschuddend bukte hij zich om met haar te praten. Perijn was altijd zo ernstig. Hij lachte niet erg vaak. Egwene besefte plotseling dat er nog iemand anders naar Perijn keek. Cilia Kole, een meisje met roze wangen, een paar jaar ouder dan zij. Ze stond vlakbij en keek met een onbenullige glimlach en kalverogen naar hem. Hij hoefde alleen maar zijn hoofd te draaien, dan zou hij haar zien!

Egwene grimaste walgend. Zij zou nooit zo dwaas zijn om met van die grote ogen naar een jongen te staren. En Perijn was niet eens een heel jaar ouder dan Cilia. Drie of vier jaar ouder was het beste. Egwenes zussen hadden dan misschien geen tijd om met haar te praten, maar ze had het gehoord van andere meisjes die oud genoeg waren om het te weten. Sommigen zeiden meer, maar de meesten dachten drie of vier jaar. Perijn keek even naar Egwene en Cilia en praatte toen weer zachtjes verder tegen Deselle. Egwene schudde haar hoofd.

Cilia was dan misschien een onnozele hals, maar dit kon hem toch niet ontgaan?

Beweging in de takken van een grote watereik achter Cilia trok Egwenes aandacht, en ze schrok. De raaf zat daar, en hij leek nog steeds toe te kijken. En er zat ook een raaf in die hoge dennenboom daar, en in de volgende, en in die bitternoot, en... Negen of tien raven voor zover ze kon zien, en ze leken allemaal toe te kijken. Ze moest het zich verbeelden. Het was alleen maar haar...

'Waarom stond je naar hem te staren?'

Geschrokken draaide Egwene zich zo snel om dat de emmer tegen haar knie stootte. Maar goed dat hij bijna leeg was, anders had ze zich nog erger bezeerd dan nu. Ze verplaatste haar gewicht, wensend dat ze over haar knie kon wrijven. Adora stond met een verbaasd gezicht naar haar te kijken, maar ze kon niet verbaasder zijn dan Egwene.

'Waar heb je het over, Adora?'

'Perijn, natuurlijk. Waarom staarde je naar hem? Iedereen zegt dat

Proloog

Drakenberg

Van tijd tot tijd schokte het paleis nog, terwijl de aarde rommelde alsof zij kreunend wilde ontkennen wat er was gebeurd. Speren zonlicht, geworpen door scheuren in de muren, lieten de in de lucht zwevende stofdeeltjes glinsteren. Schroeivlekken ruïneerden muren, vloeren en zolderingen. Grove zwarte vegen besmeurden het geblakerde schilderwerk en het verguldsel van eens kleurrijke muurschilderingen, roet bedekte verbrokkelde friezen met mensen en dieren die blijkbaar hadden geprobeerd te lopen voor de waanzin bedaarde. De doden lagen overal, mannen en vrouwen en kinderen; ze waren tijdens hun vluchtpogingen neergeslagen door de bliksems die door alle gangen waren geflitst, overvallen door de vlammen die hen hadden beslopen of verzonken in het gesteente van het paleis, gesteente dat bijna als een levend wezen had gestroomd en hen had ingehaald, voor de stilte was teruggekeerd. In vreemde tegenspraak daarmee bleken kleurige gobelins en schilderijen, stuk voor stuk meesterwerken, onaangetaast, behalve waar door de hitte kromgetrokken muren ze hadden scheef geduwd. Prachtig bewerkte meubels, ingelegd met ivoor en goud, stonden onaangeraakt, behalve waar golvende vloeren ze hadden omgeworpen. De geestbreuk had in het hart toegeslagen, al het andere negerend.

Lews Therin Telamon dwaalde rond door het paleis en hield zich behendig in evenwicht als de vloer golfde. 'Ilyena! Mijn lief, waar ben je?' De zoom van zijn mistgrijze mantel sleepte door het bloed toen hij over het lichaam van een vrouw stapte. Haar ogen waren in ongelooft verstand en haar goudharige schoonheid was besmeurd door de gruwel van haar laatste ogenblikken. 'Waar ben je, mijn vrouwe? Waar houdt iedereen zich verborgen?'

Zijn ogen vingden zijn eigen beeld op in een spiegel die als gevolg van het verwrongen marmer scheef hing. Zijn kleding was ooit koninklijk geweest, grijs en purper en goud, maar het fijne weefsel, door kooplieden van over de Wereldzee aangevoerd, was nu gescheurd en

vuil; net als zijn haar en huid zat het onder het stof. Heel even raakten zijn vingers het symbool op zijn mantel aan, een half witte, half zwarte cirkel, de kleuren gescheiden door een vloeiende lijn. Het betekende iets, dat symbool. Maar de geborduurde cirkel kon zijn aandacht niet lang vasthouden. Hij staaarde verbaasd naar zijn eigen spiegelbeeld. Een rijzige man, de jaren van zijn vroege volwassenheid voorgoed voorbij, eens knap, maar nu was zijn haar meer wit dan bruin en toonde zijn gezicht, gegroefd door kwellende zorgen, donkere ogen die te veel hadden gezien. Lews Therin begon te grinniken en wierp het hoofd achterover; zijn lach weerkaatste in de levenloze zalen.

‘Ilyena, mijn lief! Kom hier, mijn vrouwe. Dit moet je zien.’

Achter hem rimpelde de lucht, trilde, verdikte zich tot een man die rondkeek en even in afkeer zijn mond vertrok. Hij was niet zo lang als Lews Therin en geheel in het zwart gekleed, met uitzondering van sneeuwwit borduursel bij zijn keel en zilverbeslag op de omgeslagen schachten van zijn lieshoge laarzen. Hij liep voorzichtig en trok zijn mantel zorgvuldig op, zodat die de doden niet raakte. De vloer beefde bij elke naschok, maar al zijn aandacht was gericht op de man die in de spiegel staaarde en lachte.

‘Heer van de Morgen,’ zei hij. ‘Ik ben gekomen, voor u.’

Het lachen brak abrupt af, alsof het er nooit was geweest en Lews Therin draaide zich om, blijkbaar niet verbaasd. ‘Aha, een gast. Hebt u de Stem, vreemdeling? Weldra is het tijd voor de Zang en ieder die wil deelnemen, is welkom. Ilyena, mijn lief, we hebben een gast, waar ben je?’

De ogen van de zwartgeklede man sperden zich wijd open, flitsten naar het lichaam van de goudgelokte vrouw, toen weer terug naar Lews Therin. ‘Shai’tan hale je, heeft de smet je al zo stevig in zijn greep?’

‘Die naam, Shai...’ Lews Therin sidderde en hief een hand alsof hij iets wilde afweren. ‘U mag die naam niet uitspreken. Dat is gevaarlijk.’

‘Dus dát herinner je je tenminste nog. Gevaarlijk voor jou, dwaas, niet voor mij. Wat herinner je je nog meer? Denk na, Lichtverblinde idioot! Ik laat het niet eindigen, terwijl je in zwachtels van onwetendheid bent gewikkeld! Denk na!’

Even staaarde Lews Therin naar zijn opgeheven hand, geboeid door het patroon van vuil. Toen veegde hij zijn hand af aan zijn nog smeriger mantel en richtte zijn aandacht weer op de andere man. ‘Wie bent u? Wat wilt u?’

De zwartgeklede man richtte zich hooghartig op. ‘Eens werd ik Elan

Morin Tedronai genoemd, maar nu...'

'Verrader van Hoop.' Het was een fluistering van Lews Therin. Herinneringen kwamen naar boven, maar hij wendde zijn hoofd af, deinsde ervoor terug.

'Dus je herinnert je toch bepaalde dingen. Ja, Verrader van Hoop. Die naam is mij door de mensen gegeven, zoals zij jou Draak hebben genoemd, maar ik ben jou niet en ik omhels de naam. Ze gaven mij die naam om me te beschimpen, maar ik zal ze laten knielen en ze de naam laten vereren. Wat gebeurt er met jouw naam? Na deze dag zullen de mensen je Verwantslachter noemen. Wat ga je daaraan doen?'

Lews Therin keek fronsend de verwoeste zaal rond. 'Ilyena zou hier moeten zijn om een gast welkom te heten,' mompelde hij afwezig en verhief toen zijn stem. 'Ilyena, waar ben je?' De vloer schudde en het goudblonde vrouwenlichaam bewoog, alsof ze gehoor gaf aan zijn roep. Zijn ogen zagen haar niet.

Elan Morin grijnsde. 'Zie jezelf,' zei hij smalend. 'Eens was je de eerste onder de Dienaren. Eens droeg je de Ring van Tamyrlin en zat je op de Hoge Zetel. Eens gebood je de Negen Staven van het Domein. Moet je je nu zien! Een zielig, vernietigd wrak. Maar het is niet genoeg. Je hebt me in de Zaal der Dienaren vernederd. Je hebt me voor de Poorten van Paaran Disen verslagen. Maar nu ben ik de meerderre. Ik laat je niet sterven zonder dat je wéét. Wanneer je sterft, zal je laatste gedachte de volledige kennis van je nederlaag zijn. Je zult weten hoe volkomen en totaal die is. Als ik je al laat sterven.'

'Ik begrijp niet wat Ilyena ophoudt. Ze zal me haar scherpe tong niet sparen, als ze denkt dat ik een gast voor haar verborgen heb gehouden. Ik hoop dat u van een goed gesprek houdt, want zij doet dat zeker. Wees gewaarschuwd. Ilyena zal zoveel vragen stellen dat u haar uiteindelijk wel eens alles zou kunnen vertellen wat u weet.'

Elan Morin sloeg zijn mantel terug en spreidde zijn handen. 'Wat jammer voor jou,' peinsde hij, 'dat niet een van je Zusters hier nu is. Ik was nooit zo bekwaam in Heling en volg nu een andere macht. Maar zelfs een Zuster kan jou, als je haar niet eerst zou vernietigen, nog maar enkele momenten van helderheid geven. Wat ik kan, zal ook wel dienen, voor mijn eigen doel.' Zijn plotselinge glimlach was wreed. 'Maar ik ben bang dat Shai'tans Heling verschilt van de soort die jij kent. Wees geheeld, Lews Therin!' Hij strekte zijn handen uit en het licht vervaagde, alsof er een schaduw voor de zon gleed.

Pijn doorvlamde Lews Therin en hij schreeuwde een schreeuw die zich diep binnen in hem losscheurde, een schreeuw die hij niet kon stoppen. Vuur ziedde zijn merg; zuur snelde door zijn aderen. Hij

viel achterover op de marmeren vloer; zijn hoofd klapte op de stenen. Zijn hart bonsde en probeerde zich een weg uit zijn borstkas te slaan en iedere hartenklop stuwde nieuwe vlammen door hem heen. Hulpeloos verkrampte hij, kronkelend, zijn schedel leek een bol van pure doodstrijd op het punt van barsten. Zijn schorre kreten weer-galmden door het paleis.

Langzaam, wreed langzaam, ebde de pijn weg. Het leek duizend jaren te duren en liet hem zwak en trillend achter; zijn adem piepte door een rauwe keel. Nog eens duizend jaren leken voorbij te gaan voor hij erin slaagde zich om te rollen en zich bevend, met slappe spieren, op handen en knieën omhoog te duwen. Zijn ogen zagen de goudblonde vrouw en de schreeuw die zich uit hem loswrong, deed elk eerder geluid een ijle fluistering lijken. Wankelend, haast vallend, krabbelde hij gebroken over de vloer naar haar toe. Het kostte hem al zijn kracht om haar in zijn armen te nemen. Zijn handen beefden toen hij haar haren gladstreek en ze voor haar starende ogen weg streelde.

‘Ilyena, Licht sta me bij. Ilyena!’ Zijn lichaam boog zich beschermend over haar heen; zijn snikken waren de verstikte kreten van een man die niets meer had om voor te leven. ‘Ilyena, nee! Néé!’

‘Je kunt haar terugkrijgen, Verwantslachter. De Grote Heer van het Duister kan haar weer tot leven wekken, als je hem wilt dienen. Als je mij wilt dienen.’

Lews Therin hief het hoofd en zijn blik deed de man in het zwart onwillekeurig achteruitdeinzen. ‘Tien jaar, Verrader,’ zei Lews Therin zacht, het zachte geluid van staal dat wordt ontbloot. ‘Tien jaar lang heeft je vuige meester de wereld geteisterd. En nu dit. Ik zal...’

‘Tien jaar! Beklagenswaardige dwaas! Deze oorlog heeft geen tien jaar geduurd maar woedt al sinds het begin der tijden. Jij en ik hebben duizendmaal slag geleverd tijdens het wentelen van het Rad, duizendmaal duizend, en we zullen blijven strijden tot de tijd sterft en de Schaduw triomfeert!’ Hij schreeuwde de laatste woorden met een opgeheven vuist en nu week Lews Therin terug; zijn adem stokte door de gloed in de ogen van de Verrader.

Voorzichtig vleide Lews Therin Ilyena neer, zijn vingers schikten zacht haar haren. Tranen vertroebelden wat hij zag toen hij opstond, maar zijn stem was koud als staal. ‘Voor wat je verder hebt gedaan, bestaat al geen vergiffenis, Verrader, maar voor Ilyena’s dood zal ik je vernietigen, zo grondig vernietigen dat zelfs je meester je niet kan helen. Bereid je voor op...’

‘Denk na, dwaas! Denk aan je zinloze aanval op de Grote Heer van het Duister! Denk aan zijn tegenaanval! Denk na! Nog steeds scheu-

ren de Honderd Gezellen de wereld aan stukken en iedere dag voegen zich honderd mannen meer bij hen. Welke hand doodde Ilyena Zonnehaar, Verwantslachter? Niet de mijne. Niet de mijne. Welke hand doodde alle leven dat een druppel van je bloed bezat, doodde iedereen die van je hield, sloeg iedereen die jij liefhad? Niet de mijne, Verwantslachter. Niet de mijne. Denk na en ken de prijs voor het weerstreven van Shai'tan!

Het plotseling uitbrekende zweet trok sporen in het stof en vuil op Lews Therins gezicht. Hij herinnerde zich een nevelige herinnering als een droom van een droom, maar hij wist dat het waar was.

Zijn gebrul kaatste tegen de muren, het gebrul van een man die ontdekt dat zijn eigen hand zijn ziel had verdoemd en hij klauwde naar zijn gezicht alsof hij de beelden van zijn daden wilde wegscheuren. Overal waar hij keek, vonden zijn ogen de doden. Ze waren verminkt, gebroken of verbrand, of half verslonden door steen. Overal lagen levenloze gezichten die hij kende, gezichten waarvan hij hield. Oude dienaren en vrienden uit zijn jeugd, trouwe gezellen in de lange jaren van strijd. En zijn kinderen. Zijn eigen zonen en dochters, weggeworpen als kapotte poppen, hun spel voor altijd verstild. Alleen door zijn hand omgekomen. De gezichten van zijn kinderen beschuldigden hem, lege ogen vroegen waarom, en zijn tranen waren geen antwoord. Het gelach van de Verrader geselde hem, overstemde zijn gebrul. Hij kon die gezichten, die pijn niet verdragen. Hij kon het niet verdragen nog langer te blijven. Wanhopig reikte hij naar de Ware Bron, naar het besmette saidin, en hij reisde.

Het land rondom hem was vlak en leeg. Dichtbij stroomde een rivier, recht en breed, maar hij kon voelen dat er binnen honderd span geen mensen waren. Hij was alleen, zo alleen als een levende man kon zijn, maar aan zijn herinneringen kon hij niet ontkomen. De ogen achtervolgden hem door de eindeloze grotten van zijn geest. Hij kon zich er niet voor verschuilen. De ogen van zijn kinderen. De ogen van Ilyena. Tranen glinsterden op zijn wangen toen hij zijn gelaat ophief naar de hemel.

'Licht, vergeef me!' Hij geloofde niet dat voor hem vergeving mogelijk was. Niet voor zijn daden. Toch schreeuwde hij de hemel toe en smeekte om een vergiffenis die hij niet verwachtte te zullen krijgen. 'Licht, vergeef me!'

Nog steeds was hij verbonden met saidin, de mannelijke helft van de Kracht die het heelal in stand hield, die het Rad des Tijds liet wentelen. Hij kon de bezoedelde smet voelen, de smet van de tegenaanval van de Schaduw, de smet die de wereld verdoemde. Om hem. Omdat hij in zijn trots had geloofd dat mensen de Schepper konden

evenaren, dat zij konden herstellen wat de Schepper had voortgebracht en mensen hadden gebroken. In zijn trots had hij dat geloofd. Hij putte dieper en dieper uit de Ware Bron, als een man die sterft van de dorst. Al snel had hij meer van de Ene Kracht geput dan hij zonder hulp kon geleiden; het voelde alsof hij in brand stond. Zwingend dwong hij zichzelf meer te putten, alles te putten.

‘Licht, vergeef me. Ilyena!’

De lucht veranderde in vuur, vuur in gesmolten licht. De schicht die uit de hemel neersloeg, zou elk oog dat er zelfs maar een glimp van opving, hebben verblind en verzengd. Uit de hemel sloeg het vuur vlammend door Lews Therin Telamon en boorde zich in de ingewanden van de aarde. Steen verdampte bij zijn aanraking. De aarde kronkelde en sidderde als een levend wezen in doodsstrijd. Slechts een tel verbond de vuurstraal de hemel met de aarde, maar zelfs daarna golfde de aarde nog als de zee in een storm. Gesmolten rots spoot vijfhonderd voet de lucht in en de kreunende grond rees op, waardoor de brandende fontein steeds hoger en hoger kon reiken. Uit het noorden en zuiden, uit het oosten en westen kwamen de winden huilend dichterbij; bomen knapten als twijgjes en het leek alsof de gierende en razende winden de groeiende berg steeds hoger hemelwaarts wilden duwen. Steeds hoger hemelwaarts.

Ten slotte stierf de wind weg en verstilde de wereld tot een bevend grompelp. Van Lews Therin Telamon viel geen spoor meer te bekennen. Waar hij had gestaan, rees nu een berg vele spannen hoog de lucht in, terwijl gesmolten lava uit de gebroken top stroomde. De brede, rechte rivier was in een boog van de berg weggeduwd, waar zij spleet en een langgerekt eiland vormde. De schaduw van de berg reikte bijna tot het eiland en lag als de onheilspellende hand van een voorspelling donker over het land. Een tijdlang was het doffe proresterende gerommel van de aarde het enige geluid.

Op het eiland trilde de lucht en werd dikker. De zwartgeklede man stond te staren naar de vlammende berg die uit de vlakke oprees. Zijn gezicht vertrok van woede en verachting. ‘Zo gemakkelijk kun je niet ontsnappen, Draak! Tussen ons is het nog niet geëindigd. Het zal niet eindigen tot het eind der tijden.’

Toen verdween hij en de berg en het eiland waren alleen. Wachtend.

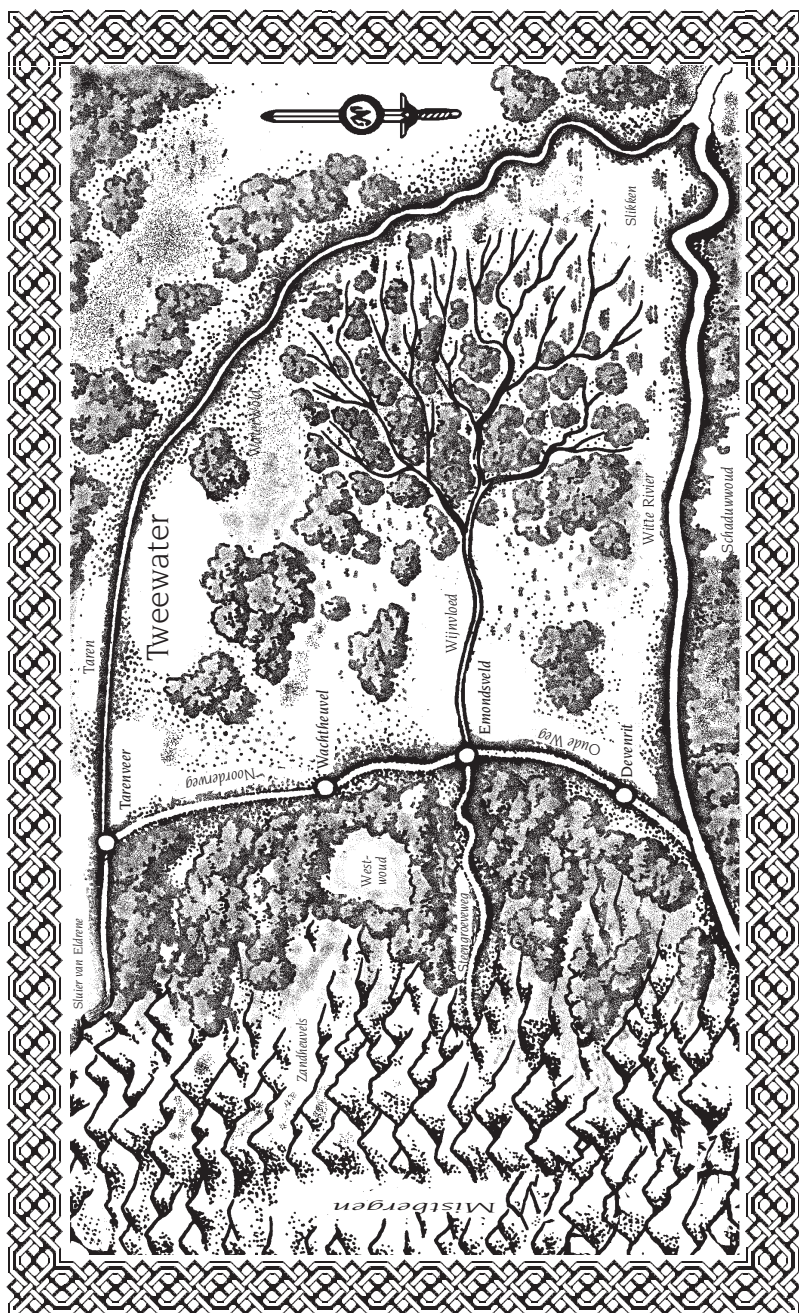
En de Schaduw viel op het Land en de Wereld werd steen na steen gebroken. De wateren vliedden en de bergen werden verzwolgen en de volkeren werden verstrooid naar de acht hoeken van de Wereld. De maan was als bloed en de zon was als as. De zeeën ziedden en de levenden benijdden de doden. Alles was gebroken en alles behalve

de herinnering was verloren, één herinnering bovenal, aan hem die de Schaduw bracht en het Breken van de Wereld. En hem noemden ze Draak.

(uit *Aleth nin Taerin alta Camora,*
Het Breken van de Wereld.
Een onbekende schrijver, de Vierde Eeuw)

En aldus geschiedde het in die dagen, zoals het eerder was geschied en wederom zou geschieden, dat het Duister drukte op het land en de harten bezwaarde van de mensen en het groen verdorde en hoop stierf. En de mensen riepen luid tot de Schepper en zeiden: O Licht der Hemelen, Licht der Wereld, laat Hij die Beloofd is uit de berg worden geboren, zoals de Voorzeggingen voorspelden, zoals hij werd geboren in voorbije tijden en weer zal worden geboren in komende tijden. Laat de Prins van de Morgen zingen tot het land, opdat groene dingen zullen groeien en de dalen lammeren zullen voortbrengen. Laat de arm van de Prins van de Morgen ons behoeden voor het Duister en het grote zwaard der gerechtigheid ons verdedigen. Laat de Draak weer rijden op de winden des tijds.

(uit *Charal Drianaan te Calamon,*
De Cyclus van de Draak.
Een onbekende schrijver, de Vierde Eeuw)

1

Een verlaten weg

Het Rad des Tijds draait rond en rond. Eeuwen komen en gaan en laten herinneringen na die sagen worden. Dan vervagen de sagen tot mythen, tot ook die allang zijn vergeten bij de wederkomst van de Eeuw die deze verhalen schiep. In een Eeuw – door sommigen de Derde Eeuw genoemd, een Eeuw die nog zal komen, een Eeuw die al voorbij is – stak een wind op in de Mistbergen. De wind was niet het begin. Het Rad kent geen begin en de wenteling van het Rad kent geen einde. Maar het was *een* begin.

Geboren onder de altijd bewolkte toppen die het gebergte zijn naam hadden geschonken, blies de wind naar het oosten, woei over de Zandheuvels, die vóór het Breken van de Wereld de kust van een grote oceaan vormden. De wind ranselde Tweewater, geselde het wilde woud dat het Westwoud heette en sloeg neer op twee mannen die met paard en wagen over het rotsgruis van het pad trokken dat de Steengroeveweg werd genoemd. Hoewel het voorjaar al ruim een maand geleden had moeten beginnen, droeg de wind een ijzige kilte mee alsof hij liever sneeuw zou brengen.

Windvlagen plakten de mantel tegen de rug van Rhand Altor, joegen de zandkleurige wol rond zijn benen op en lieten de stof erachter fladderen. Hij wilde dat zijn jas dikker was of dat hij een extra hemd had aangetrokken. De helft van de keren dat hij probeerde zijn mantel weer om zich heen te trekken, ging het mis omdat die achter de zwaaiende pijlkoker op zijn heup bleef haken. De mantel met één hand vasthouden hielp trouwens ook niet veel: in zijn andere hand droeg hij zijn boog, de pijl al aangelegd, klaar om getrokken te worden.

Toen een bijzonder sterke windstoot de mantel uit zijn hand trok, keek hij even over de rug van de ruwharige bruine merrie naar zijn vader. Hij voelde zich een beetje stom, dat hij zeker wilde weten dat Tham er nog steeds was, maar zo'n soort dag was het nu eenmaal. De aanwakkerende wind huilde, maar afgezien daarvan lag er een

zware stilte over het land. Daarmee vergeleken klonk het zachte gekraak van de wielas luid. Geen vogel zong in het woud, geen eekhoorn schoot langs een tak. Niet dat hij echt verwachtte ze te horen, niet deze lente.

Alleen de bomen die de hele winter blad of naald droegen, vertoonden wat groen. Warrige uitlopers van de bramen van het vorige jaar weefden bruine webben over de rotsachtige plekken onder de bomen. Brandnetels voerden de boventoon tussen het weinige onkruid. De rest van de begroeiing had scherpe punten of doorns, of het was stinkkruid, dat een smerige stank achterliet op de onoplettende laars die het vertrapte. Verspreide witte plekken sneeuw lagen nog op de grond waar dichte groepen bomen diepe schaduwen wierpen. Waar wel zonlicht viel, had het kracht noch warmte. De bleke zon stond in het oosten boven de bomen, maar haar licht was tintelend donker, alsof het met schaduw vermengd was. Het was een onaangename ochtend, een ochtend die gemaakt leek voor onprettige gedachten.

Gedachteloos betastte hij de aangelegde pijn; klaar om hem in één vloeiende beweging aan te leggen tegen zijn wang, op de manier die Tham hem had geleerd. De winter was bar genoeg geweest op de boerderij, erger dan zelfs de alleroudsten zich herinnerden, maar in de bergen moest het nog strenger zijn geweest, als je tenminste mocht afgaan op het aantal wolven dat naar Tweewater was verdreven. Wolven overvielen de schaapskooien en maakten gaten in de schuren om bij het vee en de paarden te komen. Zelfs beren waren op de schapen afgekomen, en dat op plaatsen waar al vele jaren geen beer was gezien. Het was niet langer veilig om in het donker buiten te zijn. Mensen waren net zo vaak prooi als schapen, en de zon hoefde niet altijd onder te zijn.

Aan de andere kant van Bela stapte Tham stevig voort, zijn speer als wandelstok gebruikend en de wind negerend die zijn bruine mantel liet wapperen als een vaandel. Nu en dan gaf hij de flank van de merrie een licht tikje, om haar eraan te herinneren dat ze door moest stappen. Met zijn omvangrijke borstkas en brede gezicht was hij even tastbaar als de aarde onder zijn voeten. Zijn door de zon verweerde wangen mochten dan gegroefd zijn en zijn haar mocht dan nog slechts een spiertje zwart in het grijs hebben, toch straalde hij iets onverzettelijks uit, alsof de zee om hem heen kon spoelen zonder dat zijn voeten hun grip in het zand kwijtraakten. Hij beende nu onverstoorbaar verder. Wolven en beren zijn tot daaraan toe, leek zijn houding te zeggen, zaken waar iedere man met schapen voor op moest passen, maar Tham Altor op weg naar Emondsveld konden ze maar beter niet tegenhouden.

Met een schuldig gevoel schrok Rhand op en hield zijn kant van de weg weer in het oog nu Thams doelgerichtheid hem aan zijn taak herinnerde. Hij was een hoofd groter dan zijn vader, groter dan ieder ander in de streek, en leek uiterlijk, op zijn brede schouders na misschien, weinig op hem. Zijn grijze ogen en de rossige tint van zijn haar had hij van zijn moeder, dat zei Tham tenminste. Ze was van elders gekomen en Rhand herinnerde zich weinig van haar, alleen een glimlachend gezicht, maar elk jaar legde hij bloemen op haar graf: op Beltije in de lente en op Zonnedag in de zomer.

In de hotsende kar lagen twee kleine fusten met Thams appelbrandewijn en acht grotere vaten appelcider, amper een winter gerijpt. Ieder jaar leverde Tham voor Beltije hetzelfde aan Herberg De Wijnbron en hij had gezegd dat er meer nodig was dan wolven of een koude wind om hem dit voorjaar tegen te houden. Toch waren ook zij in geen weken naar het dorp geweest. Zelfs Tham trok er deze dagen weinig op uit, maar hij wilde zijn belofte over de brandewijn en de cider houden, al had hij met de levering gewacht tot de dag voor het festival. Je woord houden was belangrijk voor Tham. Rhand was al blij weer eens van de boerderij weg te zijn, bijna even blij als hij was dat het al gauw weer Beltije was.

Terwijl Rhand op zijn kant van de weg lette, kreeg hij steeds sterker het gevoel dat hij werd bespied. Een tijdlang probeerde hij dat gevoel van zich af te schudden. Tussen de bomen bewoog niets en behalve de wind weerklonk geen enkel geluid. Maar het gevoel werd steeds sterker. De haartjes op zijn armen kriebelden, zijn huid prikte alsof die van binnenuit jeukte.

Boos nam hij de boog in zijn andere hand om zijn armen te wrijven en hij gebood zichzelf niet aan zijn verbeelding toe te geven. Aan zijn kant van de weg hield zich niets tussen de bomen schuil en Tham zou het gezegd hebben als hij iets aan de andere kant van de weg had gezien. Hij wierp een blik over zijn schouder... en knipperde met z'n ogen. Op zo'n twintig pas achter hen werden ze op de weg gevolgd door iemand in een mantel, gezeten op een paard. Paard en ruiter waren even zwart, vaalzwart, dofzwart.

Meer uit gewoonte dan door wat anders bleef hij naast de kar achteruitlopen, terwijl hij bleef kijken.

De mantel van de ruiter omhulde hem tot de rand van zijn laarzen; de kap was ver naar voren getrokken, zodat er niets van hem te zien was. Rhand dacht afwezig dat er iets vreemds aan de man op het paard was; vooral de beschaduwde opening van de mantelkap fascineerde hem. Hoewel hij maar heel vaag de omtrek van een gezicht kon zien, had hij het gevoel dat hij recht in de ogen van de ruiter

keek. En hij kon zijn blik niet afwenden. Zijn maag kromp ineen van onpasselijkheid. In de kap was slechts schaduw zichtbaar, maar hij voelde een even felle haat alsof hij in een grauwend gezicht keek, haat jegens alles wat leefde. Haat vooral tegen hem gericht.

Onverwachts stootte zijn hiel tegen een steen en hij struikelde, waardoor zijn ogen de donkere ruiter moesten loslaten. Zijn boog viel op de weg en slechts een snelle greep naar het tuig van Bela voorkwam dat hij plat op zijn rug viel. Geschrokken briesend bleef de merrie staan en draaide haar hoofd om te zien wat haar vastgepakt had.

Over Bela's rug keek Tham hem fronsend aan. 'Wat is er, kerel?'

'Een ruiter,' zei Rhand buiten adem en hij trok zichzelf weer omhoog. 'Een vreemdeling, hij volgt ons.'

'Waar?' De oudere man hief zijn speer en tuurde op zijn hoede naar achteren.

'Daar, daarginds bij...' Rhands woorden stierven weg toen hij zich omdraaide om te wijzen. De weg achter hen was leeg. Ongelovig zocht hij aan beide kanten het woud langs de weg af. De kale bomen boden geen schuilplaats maar van paard of ruiter was geen glimp te bekennen. Hij aarzelde niet toen zijn vader hem vragend aankeek.

'Hij was er! Een man in een zwarte mantel op een zwart paard.'

'Ik wil je best geloven, kerel, maar waar is hij nu dan?'

'Ik weet het niet. Maar hij was er echt.' Hij pakte de gevallen boog en pijl op, keek haastig de veren na, legde weer aan en spande de pees half voor hij weer losliet. Er viel nergens op te mikken. 'Hij was daar.'

Tham schudde zijn grijze hoofd. 'Jij zegt het, kerel. Kom mee. Een paard laat hoofafdrukken achter, zelfs in deze grond.' Hij liep met een wild in de wind flapperende mantel naar de achterkant van de kar. 'Als we ze vinden, weten we zeker dat hij daar was. Zo niet... nou ja, dit zijn van die dagen dat een man denkt dat hij van alles ziet.'

Opeens beseft Rhand wat er zo vreemd was geweest aan de ruiter, afgezien van het feit dat hij er geweest was. De wind die hem en Tham geselde, had nog geen plooi van die zwarte mantel bewogen. Zijn mond voelde opeens droog aan. Hij moest het zich verbeeld hebben. Zijn vader had gelijk; op zo'n ochtend sloeg de fantasie van een man op hol. Toch was hij ervan overtuigd dat het niet zo was. Maar hoe kon hij zijn vader duidelijk maken dat de schijnbaar plotseling verdwenen man, een mantel droeg waar de wind geen vat op had? Met een bezorgde frons op zijn gezicht speurde hij rond in het bos om hen heen; het zag er anders uit dan het er ooit had uitgezien. Al vanaf het moment dat hij oud genoeg was om te lopen, had hij in

het woud rondgezworven. Hij had leren zwemmen in de plassen en stromen van het Waterwold, achter de verste boerderijen ten oosten van Emondsveld. Hij was op ontdekkingsstocht gegaan in de Zandheuvels – waarvan velen in Tweewater beweerden dat het ongeluk bracht – en een keer was hij zelfs tot aan de voet van de Mistbergen getrokken, samen met zijn beste vrienden, Mart Cauton en Perijn Aybara. Dat was heel wat dieper de wildernis in dan de meeste mensen van Emondsveld ooit waren gegaan; voor hen was een reis naar het volgende dorp, Wachtheuvel, of naar het zuiden naar Devenrit al een enorme gebeurtenis. Nergens had hij een plaats gevonden die hem bang maakte. Vandaag echter was het Westwoud niet de plek die hij zich herinnerde. Een man die zo opeens in het niets kon verdwijnen, kon even plotseling weer opduiken, misschien zelfs wel vlak naast hem.

‘Nee vader, laat maar.’ Toen Tham verbaasd bleef staan, verborg Rhand het schaamrood op zijn gezicht door aan de kap van zijn mantel te frommelen. ‘U hebt waarschijnlijk gelijk. Het heeft geen zin iets te zoeken wat er niet is, niet wanneer we de tijd beter kunnen gebruiken om verder naar het dorp te trekken en uit deze wind te komen.’

‘Ik zou wel zin hebben in een pijpje,’ zei Tham langzaam, ‘met een pul bier, ergens binnen waar het warm is.’ Opeens grijsde hij breed. ‘En ik denk zo dat jij Egwene wel graag wilt opzoeken.’

Rhand slaagde erin zwakjes te glimlachen. Van alle dingen waar hij op dat moment graag aan wilde denken, stond de dochter van de dorpsmeester wel op de laatste plaats. Hij had geen behoefte aan nog meer verwickelingen. Het afgelopen jaar voelde hij zich steeds kriebeliger worden als hij in haar gezelschap was. Erger nog, zij leek dat niet eens te beseffen. Nee, Egwene was wel de laatste aan wie hij wilde denken.

Hij stond net te hopen dat zijn vader niet had gemerkt dat hij bang was, toen Tham zei: ‘Denk aan de vlam, kerel, en de leegte.’

Dat was iets vreemds dat Tham hem ooit had geleerd. Je volledig richten op een enkele vlam en al je gevoelens ermee voeden – vrees, haat, boosheid – tot je geest volkomen leeg was. Word één met de leegte, zei Tham, en je kunt alles. Niemand anders in Emondsveld zei zulke dingen. Maar op Beltije won Tham elk jaar het schutters-treffen met zijn vlam en zijn leegte. Rhand dacht dat hijzelf dit jaar een kans had tot de laatste ronde door te dringen, als het hem zou lukken die leegte vast te houden. Dat Tham het juist nu noemde, betekende dat hij Rhands angst wél opgemerkt had, maar hij zei er verder niets over.